

JUSTIITSMINISTEERIUM

Hr Varro Vooglaid
varro.vooglaid@gmail.com

Teie 08.12.2022
Meie 27.01.2023

nr 31-2/22-19/2
nr 10-4/8522-2

Vastus selgitustaotlusele

Erakondade rahastamise järelevalve komisjon edastas Teie 7. detsembri 2022 pöördumise Justiitsministeeriumile vastamiseks.

Erakondade rahastamise järelevalve komisjon (ERJK) kontrollib, kas erakond, valimisliit ja üksikkandidaat järgivad erakonnaseaduses sätestatud rahastamise nõudeid.

Kuna Justiitsministeerium ei teosta erakonnaseaduses sätestatud subjektide rahastamise nõuete üle järelevalvet ning ei kujunda valdkondlikku halduspraktikat, siis ei ole meil võimalik ERJK asemel anda hinnanguid konkreetsetele asjaoludele. Küll aga saame üldiselt selgitada erakonnaseaduse sätteid, mida olete selgitustaotluses välja toonud.

Määravaks normiks annetuse mõiste sisustamisel on erakonnaseaduse § 12³ lg 1.

Erakonnaseaduse § 12³ lg-s 1 sisalduva definitsiooni kohaselt on annetus selle seaduse tähenduses Eesti Vabariigi kodakondsusega, Eestis alalise elamisõiguse ja pikaajalise elaniku staatusega füüsilisest isikust annetaja poolt vabatahtlikult oma vara arvelt erakonna tegevuse toetamiseks erakonnale või erakonna liikmele loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus, kuid välja arvatud vabatahtlik töö.

Erakonnaseaduse § 12³ lg 1 tähenduses annetuse mõistet kohaldatakse ka nii valimisliidu (erakonnaseaduse § 5¹ lg 1) kui ka üksikkandidaadi (erakonnaseaduse § 5² lg 5) puhul.

Eeltoodud sätetest järeldub, et annetus erakonnaseaduse § 12³ lg 1 tähenduses saab olla vaid erakonnale ja tema liikmele või valimisliidule ja üksikkandidaadile tehtav annetus. Muude ühingute või isikute rahastamist erakonnaseadus ei reguleeri ning seega ei oma tähendust, kas nende rahastamine vastab erakonnaseaduse annetuse määratlusele või mitte.

Erakonnaseaduse § 12³ lg 2 esimene lause sätestab, et kõik selle sama paragrahvi lõike 1 tähenduses defineeritud annetustele oma sisus mittevastavad muud annetused on keelatud. Seejuures peab erakonnaseaduse § 12³ lg 2 esimeses lauses sätestatud keelu kohaldamiseks tegemist olema igal juhul „annetuse“ kui sellisega. Seega endast sisu poolest „annetust“ mittekujutav rahaliselt hinnatav hüve ei saa ka kvalifitseeruda keelatud annetusena erakonnaseaduse § 12³ lg 2 tähenduses.

Annetus tuleneb sõnast annetamine, mis on oma olemuselt millegi vabatahtlik loovutamine (harilikult ilma selge vastusooritusega). Seega ei mahu konkreetsetel vastastikkuslikel õiguslikel suhetel baseeruvate rahaliselt hinnatavate hüvede üle andmine erakonnale ja tema liikmele või valimisliidule ja üksikkandidaadile üldjuhul mõiste „annetus“ alla selle termini tavakeelelises tähenduses (sh nt töö- või teenuse osutamise lepingu alusel makstav tasu, äriühingu poolt dividendi maksmine ja muud juriidilise isiku tegevusega loovutatavad rahaliselt hinnatavad hüved).

Kuigi juriidilise isiku tehtav rahaline makse või ka muu tegevus võib iseenesest olla erakonna ja tema liikme või valimisliidu ja üksikkandidaadi jaoks rahaliselt hinnatav hüve, ei pruugi see veel olla „annetus“ erakonnaseaduse § 12³ lg 1 tähenduses (nt pöördumises toodud Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks uudiste- ja arvamusportaali Objektiiv tegevus). Annetusega ei saa reeglina tegu olla nendel juhtudel, kus rahaliselt hinnatava hüve loovutamine ei toimu mitte vabatahtliku loovutamise

teel, vaid see on juba selge vastusooritus konkreetse lepingu või muu taolise õigusliku suhte alusel (nt tööleping).

Seda, kas arvamusportaali Objektiiv saadetes osalemine võib teatud juhtudel kvalifitseeruda keelatud annetuseks, peab igal konkreetsel juhul hindama ERJK. Kehtivate erakonnaseaduse õigusnormide valguses ei saa välistada, et see võib nii olla näiteks olukorras, kus saates osalemine kujutab endast ühemõtteliselt valimisreklaami ja sellise teenuse tasuta kasutamist võimaldab mõni juriidiline isik (kuigi turutingimustes võetakse tavapäraselt selle eest tasu). Kas ja millistel juhtudel kvalifitseerub avalikus meedias esitatav informatsioon valimisreklaamiks ning kas see on lubatav või mitte erakonnaseaduse mõistes, hindab järelevalve käigus ERJK, kellel on analoogsete olukordade hindamisel pikaajaline praktiline kogemus ning vastavad erialateadmised.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heddi Lutterus
Asekantsler

/*Lisaadressaadid:
Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon
ERJK@riigikogu.ee

Illimar Pärnamägi
illimar.parnamagi@just.ee 620 8195

Mariko Jõeorg-Jurtšenko 620 8207
Mariko.Joeorg-Jurtsenko@just.ee